

Vil utdanne egne spesialister

Tannhelsetjenestens kompetansesenter i Nord-Norge (TkNN) skal sikre spesialisttjenester og heve kompetansen i de tre nordligste fylkene. Det gjør de ved å rekruttere tannleger fra landsdelen.

Vårt mål er økt tilgjengelighet og faglig styrking av tjenestene gjennom flere etableringer blant både allmennpraktikere og spesialister. Studenter som fra før har en tilknytning til Nord-Norge velger mest sannsynlig å bli. For fremtidens tannlegedekning i nord, er det avgjørende at det nå finnes et fakultet og et kompetansesenter i Tromsø, sier leder av TkNN, Elisabeth Camling.

TANN-bygget i Tromsø sto ferdig i 2007. Store vinduer og mye lys gir flott utsikt til de mange vakre skiftningene på himmelen.

At det skulle etableres både tannlegeutdanning og kompetansesenter i Tromsø ble bestemt av Stortinget i 2002. TkNN ble opprettet i 2003, og holdt i begynnelsen til på den nåværende universitetstannklinikken på Sør-Tromsøya, inntil TANN-bygget sto klart fire år senere. Tannlegeutdanningen ble etablert i 2004. Troms fylkeskommune er eier av bygget og Universitetet i Tromsø leietaker.

Øverste etasje huser Institutt for klinisk odontologi (IKO). Kompetansesenteret holder til på midten, og nederst regjerer universitetstannklinikken der studentene har sine pasienter.

56 personer har sitt daglige virke ved TkNN. Av disse er 20 tannleger, åtte tannpleiere og 20 tannhelsesekretærer. Alle er ansatt av Troms fylkeskommune, også spesialistene som veileder ved universitetstannklinikken.

Tre spesialiteter

Spesialistutdanningen er et ansvar som deles av TkNN og universitetet (IKO). Den teoretiske undervisningen foregår

– Vi synes vi har kommet langt i etableringen, sier leder for TkNN Elisabeth Camling.

ved IKO, og den kliniske undervisningen i regi av TkNN med spesialister som veiledere.

TkNN kan per i dag tilby tre spesialistutdannelse. Kjeveortopedi ble etablert i 2009. Her blir de første kandidatene ferdige nå til sommeren, og det er nytt opptak til høsten. Pedodonti ble etablert i 2011. Det samme ble klinisk odontologi, en ny spesialitet som fakultetet i Tromsø har fått i oppgave å prøve ut.

Gjennom en ordning med Troms fylkeskommune, kan kandidatene søke om lønn og stipend under spesialistutdanningen mot en bindingstid på et visst antall år. Studenter som ønsker en spesialistutdanning TkNN ikke kan tilby, kan få økonomisk støtte fra fylket under utdanning ved universitetene i Oslo eller Bergen hvis formålet er å praktisere i Nord-Norge.

– Tidligere har man selv måttet finansiere sin egen spesialistutdanning. Det er en stor kostnad å ta gjennom tre år, og har nok bidratt til at ikke så mange har valgt denne veien, sier Camling.

Ny forskningsleder

TkNN er i gang med ulike forskningsprosjekter i samarbeid med universitetet, og ansatte i slutten av januar i år en forskningsleder i 100 prosent stilling. Det jobbes nå med forslag til hvordan forskningen skal drives videre fremover, og hvordan man kan rekruttere flere forskere.

Det er et ønskemål fra regjeringen at kompetansesentrene skal drive med klinisk forskning og at det skal finnes mulighet for å drive prosjekter på offentlige- og eller private klinikker.

Fakta om TkNN

- Ble opprettet i 2003 etter et vedtak i Stortinget året før om at det skulle etableres både tannlegeutdanning og kompetansesenter i Tromsø.
- Holder til i TANN-bygget sammen med Institutt for klinisk odontologi (IKO)
- Skal sikre kompetanse og spesialisttjenester innen tannhelse i de tre nordligste fylkene
- Utdanner spesialister innen kjeveortopedi, pedodonti og den nye disiplinen klinisk odontologi
- Kandidatene kan søke lønn/stipend fra fylket under spesialistutdannelsen
- Har hatt problemer med å rekruttere fra Norge
- Er likevel det kompetansesenteret som har kommet lengst i etableringen

- Vi ser på forskning som et meget viktig oppdrag. I regi av tidligere leder for TkNN professor Ivar Espelid i samarbeid med professor Jan Bergdahl, forskningsleder ved IKO, ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant tannleger og tannpleiere i Nord-Norge for å kartlegge interessen for forskning, og den er så absolutt til stede. Det er likevel ikke så enkelt å få tid til å engasjere seg når man driver en travel praksis. Også økonomiske forutsetninger kan begrense mulighetene til å drive klinisk forskning, sier Camling.

Tromsø-modellen

Siden høsten 2011 har TkNN kunnet tilby etterutdanning for tannhelsesekretærer. Ca. 10 stykker følger kurset, som er delt i to moduler og avsluttes med et selvstendig arbeid. Kompetansehevingen fører til en liten lønnsforhøyelse. Det er i dag for mange tannleger i Tromsø i forhold til tannhelsesekretærer, og håpet er at en slik etterutdanning vil øke muligheten for å rekruttere tannhelsesekretærer til spesialisthelsetjenesten.

- Vi jobber også med et prosjekt i odontofobi etter den såkalte Tromsø-modellen, som også gjelder pasienter med traumer etter for eksempel overgrep og tortur. RVTS Nord har nettopp ansatt en psykolog som nå går i en

40 prosent stilling ved TkNN. Vi driver opplæring av team fra Troms fylkeskommune, Finnmark og Nordland slik at de skal bli i stand til å møte disse krevende pasientgruppene. Ved behov kan pasientene også henvises videre til TkNN, forteller Camling.

Ekspertise fra Sverige

Den største utfordringen for TkNN så langt har vært å rekruttere nok folk til stillingene. Som et resultat av dette, er det mange svenske arbeidstagere som har funnet veien til en interessant arbeidsplass i Tromsø. Sverige har flere spesialister generelt som i stor grad er ansatt i Den offentlige tannhelsetjenesten. Camling tror det er vanskelig å rekruttere i Norge fordi de fleste spesialister her jobber privat, og at det ikke er like attraktivt å jobbe i Nord-Norge som sørpå.

- Vi synes vi har kommet langt i etableringen, selv om vi ennå har ubesatte stillinger. Vår store ambisjon er å utdanne egne spesialister. Etter hvert tror jeg også at tannleger over hele landet vil trekkes mot tverrfagligheten og forskningsmiljøet ved kompetansesentrene. Vi er alle ennå i startfasen, og det vil ta litt tid før kompetansesentrene etableres som et attraktivt sted å jobbe, men det kommer, sier Camling.

Med hensyn til etablering ligger TkNN så langt først i løypa, men også de andre kompetansesentrene er i ferd med å rekruttere flere nye spesialister.

- Vi har veldig god nytte av hverandre. Hvert halvår møtes vi for å utveksle erfaringer, noe som oppleves som veldig positivt, sier hun.

Utviklende samarbeid

Camling fremhever det viktige samarbeidet faggruppene i mellom. Med en voksende gruppe av eldre pasienter med sammensatte helseproblemer, vil kompetansen som kreves for behandling bli stadig bredere. På TkNN holder spesialistene ofte tverrfaglige møter, noe som gir et stimulerende arbeidsmiljø. Camling ser også for seg at det i fremtiden vil bli et tettere samarbeid med sykehusene.

Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) er ett av to sykehus som har fått bevilget penger til et prøveprosjekt innen sykehusodontologi.

- Vi er veldig spente og gleder oss til samarbeidet med UNN. Allerede har pedodontisten her ved TkNN innledet et samarbeid når det gjelder barn som er rammet av leddgikt, og i den nye spesialiteten klinisk odontologi nisjer vi litt mot sykehustannhelse, sier Camling.

Hun vil ellers berømme universitetet for godt samarbeid, og gi honnør til Troms fylkeskommune.

- Uten entusiasmen og stå på-viljen fra fylkeskommunen, hadde det hverken blitt et kompetansesenter eller en tannlegeutdanning i Tromsø. De har vært fantastiske, og tenkt på helheten og fremtiden fra dag én, sier Camling.

Tekst og foto: Tone Elise Eng Galåen